

“OSMANLI DEVLETİ’NDE MADENLER, MADENCİLİK VE MADENLERİN İŞLETİLMESİ” KONULARINDA YAYINLANMIŞ TÜRKÇE ÇALIŞMALAR BİBLİYOGRAFYASI (1931-2019)

Melek SARI GÜVEN*

Öz

Bu çalışma, Osmanlı Devleti’nde madenler konusu kapsamında yazılmış olan, Türkçe ulusal ve uluslararası düzeyde kitapları, makaleleri, kitap bölümlerini, bildirileri, yüksek lisans ve doktora tezlerini, yerel tarihçilerin ve araştırma gönüllülerinin eserlerini içeren kapsamlı bir bibliyografya çalışmasıdır. Altın, gümüş, demir, bakır, krom gibi madenler hususundaki çalışmalar daha çok mühendislik bilimlerinin alanı için özne olmuşken tarihçiler çalışmalarını daha çok kömür madeni üzerine yoğunlaştırmışlardır. Bu sebeple bibliyografyanın içeriğini büyük ölçüde, bilimsel bir çalışma alanı olarak Osmanlı Devleti’nde kömür madenleri ve madenlerin işletilmesi konusu oluşturmaktadır. Bu konudaki çalışmalar, Osmanlı Devleti’ndeki madenlerin genel durumu, madenlerin cinsi ve bölgesel dağılımı; kömür madenlerinin çıkarılmasına yönelik ilk resmî çalışmalar ve bu konudaki bilgiler; kömür madenlerinin işletimi bağlamında hazırlanan nizamnameler ve yapılan düzenlemeler; özellikle Zonguldak ve Ereğli Havzası’nda faaliyet gösteren maden şirketlerini yöneten yerli ve yabancı şirketler ve kumpanyalar; kömür işletmelerinin yıllara göre değişen yönetimi ve bölgesel çalışmalar şeklinde sıralanabilir. Bundan sonra yapılacak olan araştırmalara temel teşkil edecek bu çalışmalar listesi ve istatistikî veriler madenler ve madencilik faaliyetleri ile ilgili alanda yapılmış bilimsel yayınlara ulaşım kolaylığı sağlayacak bir bibliyografya çalışması olarak hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Bibliyografya, Madenler, Madencilik, Kömür Madeni

**PUBLISHED BIBLIOGRAPHY STUDIES IN TURKISH (1931-2019) ABOUT "MINES,
MINING AND MINING OPERATIONS IN THE OTTOMAN STATE"**

* Dr. Öğretim Üyesi, Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi, Bartın/Türkiye.
meleksari1@yahoo.com
ORCID: 0000-0002-0348-5467
Makalenin Gönderilme Tarihi: 11.02.2019
Makalenin Kabul Tarihi: 13.03.2019
Makalenin Yayınlanma Tarihi: 25.03.2019
Makalenin Türü: Araştırma

Abstract

This study is a comprehensive bibliography research which includes books, articles, book chapters, papers, master's and doctoral thesis, works by local historians and research volunteers, written in the context of mines in the Ottoman State. Studies on metals such as gold, silver, iron, copper, and chromium were mostly subjects for the field of engineering sciences, while historians concentrated their work more on coal mines. For this reason, the content of the bibliography is largely the subject of the operation of coal mines and mines in the Ottoman State as a scientific field of study. The general situation of the mines in the Ottoman State, the type and regional distribution of the mines; the first official studies on the extraction of coal mines; regulations in the context of the operation of coal mines; domestic and foreign companies and companies that manage mining companies operating in Zonguldak and Ereğli basin; the management of coal enterprises according to years and regional studies. The list of studies and statistical data that will serve as a basis for future research is prepared as a bibliography study which will provide access to scientific publications in the area related to mines and mining activities.

Keywords

Bibliography, Mines, Mining, Coal Mine

GİRİŞ

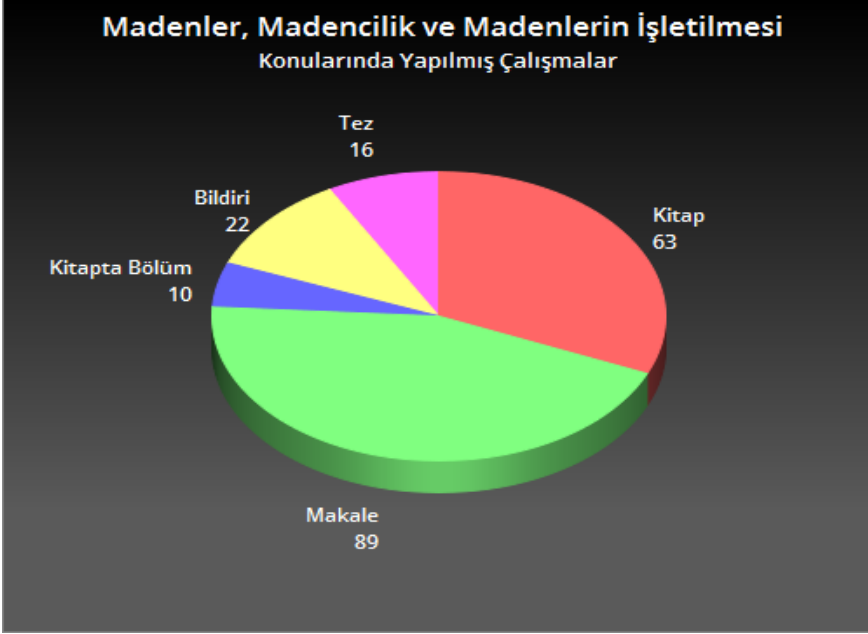
Bibliyografya çalışmaları, bir konuda araştırma yapmak ve eser vermek isteyenlerin çalışmaları öncesi yaptıkları taramalarda onları kaynaklarla hızlıca buluşturan fihristlerdir. Yayınlanmış basılı esere ulaşma konusunda yazara büyük kolaylık sağlaması açısından bibliyografya çalışmaları önemlidir. Yazar ve eser arasında önemli bir aracı olan bibliyografya çalışmaları belirli bir konu ve belirli bir dönemi kapsayacak şekilde bilim dallarının tümünde yapılmaktadır. Tespit edilen eserler belirtilen kriterlere uygun olarak cinsine göre, yayın yılına göre, konusuna göre sınıflandırılarak araştırmacıların hizmetine sunulmaktadır. Osmanlı Devleti'nde madenler ve işletilmesi konusu birçok akademik çalışma için konu teşkil etmiş olmakla birlikte Türkçe literatürde bu konuda yayınlanmış eserleri içeren bir bibliyografya makalesi bulunmamaktadır. Bu sebeple, konuyla ilgili çalışmaların güncel ve kapsamlı bir bibliyografik dökümü hazırlanmıştır.

“Osmanlı Devleti'nde Madenler, Madencilik ve Madenlerin İşletilmesi” çalışması hazırlanırken konu ile ilgili yapılmış ilk yayınlardan başlanılarak günümüze doğru kronolojik bir sıra takip edilmiştir. Yayınlanmış eserler beş ana kategoriye ayrılarak incelendiğinden her konu kategorisi kendi içinde bir kronolojik dizilimle hazırlanmıştır. Konuların ana başlıklara ayrılmış olması, çalışma alanlarının özellikle hangi konularda yoğunlaştığını tespit etmek ve bunların istatistiksel yorumunu yapmak için kolaylık sağlamıştır. İlk olarak; Osmanlı Devleti'nde madencilik konusunda yapılmış genel çalışmalar konusunda tarama yapılmış ve 1931-2019 dönemine ait bulgular yıl sırasına göre dizilmiştir. Sonrasında, maden işletmeciliği, maden hukuku ve çalışma hayatında maden işçileri; Ereğli ve Zonguldak madenleri, bölgesel çalışmalar ve MTA/resmi kurumlar tarafından hazırlanmış olan raporlar hakkında taramalar yapılarak her bir ana başlık altında eserler yıl sırasına göre tasnif edilmiştir.

Tarama modeli kullanılarak yapılan bu çalışmada konuyla ilgili bilgilere ulaşmak için öncelikle YÖK'ün Ulusal Tez Merkezi Veritabanı anahtar kelimeler girilerek taranmıştır. İSAM Kütüphanesi Yayın Arama Kataloğu, Milli Kütüphane Web sayfasındaki *Kütüphane Otomasyon Sistemi KAŞİF* üzerinden de anahtar kelimeler yardımıyla tarama yapılmış ve karşılaşılan eserlerden konuyla ilgili olanlar seçilerek listelenmiştir. Ayrıca, üniversitelerin veri tabanlarındaki açık erişim arşivleri ile kütüphane katalogları üzerinden de tarama yapılmıştır. İnternet kaynaklarından Google, Yahoo Search, Yandex gibi arama motorlarında anahtar kelime ve kelime gruplarıyla taramalar yapılmıştır. Son olarak, Osmanlı Devleti döneminde madenler konusunda yapılmış olan çalışmaların kaynakçalarında yer alan eserlere ait bibliyografik künyelerin bilgileri yeniden taranıp gerekli düzeltmeler yapı-

arak çıkan sonuçlar tasnif edilmiştir. Konuyla ilgili olarak kitap, makale, kitapta bölüm, bildiri ve tezler olmak üzere beş ana kategoride yayın yapıldığı görülmektedir. 1931-2019 yılları arasını kapsayan bu veriler aşağıdaki grafikte istatistiksel olarak gösterilmiştir.

Şekil 1- 1931 yılından günümüze kadar konu ile ilgili yapılmış çalışmaların sınıflandırılması

1-OSMANLI DEVLETİ'NDE MADENCİLİK KONUSUNDA YAPILMIŞ GENEL ÇALIŞMALAR (1931-2018)

Osmanlı Devleti dönemindeki yazılı eserleri kapsayan bu çalışmada, ilk bölümde madenlerle ilgili yapılmış olan genel çalışmalar konu edinilmiş ve kronolojik olarak sıralanmıştır. Hedeflenen çalışma sadece Türkçe eserleri kapsadığı için diğer dillerde ve Osmanlıca kaleme alınmış olan eserler bu çalışmanın dışında tutulmuştur. Bu madde başlığı altında yayınlanmış olan; 12 kitap, 15 makale, 6 kitapta bölüm/ansiklopedi maddesi, 3 bildiri ve 3 tez tespit edilmiştir. Toplam 39 çalışmaya konu olan “Osmanlı Devleti’nde Madencilik Konusunda Yapılmış Genel Çalışmalar” başlığı altında; madenler, madencilik tarihi, maden yatakları- zımpara, lületaşı, krom, tuz, petrol-, madenlerin coğrafi dağılışı ve buna benzer konular içeren makale künyeleri sıralanmıştır. Bu ana başlık grubunda üç çalışmasıyla Fahrettin Tızlak’ın en çok eser veren akademisyen olduğu görülmektedir.

-ALTINAY, Ahmed Refik, *Osmanlı Devrinde Türkiye Madenleri 967-1200*, Devlet Matbaası, İstanbul 1931.

-ENVER, Sadreddin, *Türkiye ve Krom*, İstanbul 1931.

-LOKMAN, Kemal, *Türkiye'de Petrol Madenleri*, Kitap Yazarlar Kooperatifi, Ankara 1933.

-İZBIRAK, Reşat, "Türkiye'de Madencilik", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, III, S. 1, 1944, s. 213-226.

-ENVER, Sadreddin, *Dünya Ham Maddeleri Ticareti ve Savaşı*, Ankara 1944.

-DALSAR, Fahri, "Maden ve Madencilik Tarihi", *Türk Ekonomisi*, Sayı 45-47, Ankara 1947, s. 142-145.

-TOKLU, Hakkı, "Madencilik Tarihimize Bir Bakış", *Türk Ekonomisi*, Sayı 45-47, Ankara 1947, s. 134-141.

-APAK, Kemalettin-AYDINELLİ, Cevdet-AKIN, Mehmet, *Türkiye'de Devlet Sanayii ve Maadin İşletmeleri*, Selüloz Basımevi, İzmit 1952.

-BEKİSOĞLU, K. Ali, *Maden İşletmeciliği*, Cilt I, Ankara 1959.

-KIRZIOĞLU, M. Fahrettin, "1871'deki Madenler ve Bunlar Üzerine Bilgiler", *Yeni Fırat*, Cilt 2, Sayı 21, 1964, s. 16-18.

-ATASOY, Sümer, "Bizans ve Osmanlı Devrinde Madenler", *Sanat Tarihi Yıllığı*, İstanbul 1965, s. 31-36

-TOPKAYA, Mehmet-BİRCAN, Aydın, "Türkiye Madencilığının Tarihçesi", *Bilimsel Madencilik Dergisi*, Cilt 7, Sayı 3, Ağustos 1968, s. 170-174.

-ÖKÇÜN, A. Gündüz, "XX. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Maden Üretiminde Türk, Azınlık ve Yabancı Payları", *Prof. Dr. Yavuz Abadan'a Armağan*, AÜSBF Yayınları, Ankara 1969.

-CANBİLGİN, Ahmet, *Türkiye'de ve Dünya'da Madencilik*, Ankara 1972.

-ÇİLİNGİR, Yalçın, "Madencilüğümüzün Evrimine Toplu Bir Bakış", *Türkiye Madencilik Bilimsel ve Teknik 4. Kongresi*, Ankara 1975, s. 51-105.

-ERGİNSOY, Ülker, *İslam Maden Sanatının Gelişmesi*, Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1978.

-TURAN, Murat, "Madencilüğümüzün Tarihsel Gelişimi", *Türkiye Madencilik Bilimsel ve Teknik 7. Kongresi*, Ankara 1981, s. 47-63.

-TURAN, Murat, "Madencilüğümüzün Tarihsel Gelişimi", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, Cilt 5, İstanbul 1983, s. 1324-1346.

-QUATAERT, Donald, "19. yy'da Osmanlı Devleti'nde Madencilik", *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi*, İletişim Yayınları. 4. Cilt, İstanbul 1985, s.914-916.

-TIZLAK, Fahrettin, "XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Anadolu Madenleri", *Prof. Dr. Bayram Kodaman'a Armağan*, Samsun 1993, s. 291-305.

-SOYKAN, Füsün ve MUTLUER, Mustafa, "Türkiye'de Madencilik ve Maden Yataklarının Coğrafi Dağılışı," *Ege Coğrafya Dergisi*, Cilt 8, İzmir 1995, s. 37-56.

-TIZLAK, Fahrettin, "XIX. Yüzyılın Ortalarında Osmanlı Maden Yatakları", *Belleten*, Sayı 229, Türk Tarih Kurumu, Ankara 1997, s. 703- 718.

-KURAL, Orhan-ASMATÜLÜ, Ramazan, "Türkiye'de Kömür Madencilikliğinin Tarihçesi", *Kömür*, İstanbul 1998, s. 1-6.

-ALTUNBAY, Mustafa, *15-18 Yüzyıllar Arasında Osmanlı Devleti'nde Madenler ve Madencilik*, (Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Trabzon 1998.

-TIZLAK, Fahrettin, "Osmanlı Devleti'nde Madencilik", *Osmanlı*, Cilt 3, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, s. 312- 321.

-BİLİM, C., "Denizköpüğü, Lületaşı", *OTAM*, 8, Ankara 1999, s. 89-130.

-SEVER, Hüseyin, *Asur Ticaret Kolonileri Çağında (M.Ö.1970-1750) Anadolu Dışına Çıkışı Yasaklanan Bazı Madenler*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1999.

-ALTUNBAY, Mustafa, "Klasik Dönemde Osmanlı'da Madencilik", *Türkler*, Cilt 10, Yeni Türkiye, Ankara 2002, s. 791-801.

-BALCI,ERCÜMENT, "Türkiye Madenleri: Maden Mühendisi Eduare Colulant'a Göre Menâbi-i Ma'deniyemiz", *Türk Dünyası Araştırmaları*, Sayı 145, 2003.

-BEYOĞLU, Süleyman, "Osmanlı Devleti'nde Tuz'a Dair Bazı Problemler (1914-1923)", *Tuz Kitabı*, Editörler: Emine Gürsoy Naskali- Mesut Şen, Kitapevi Yayınları, İstanbul 2004.

-DEMİRTAŞ, Mehmet, "Osmanlı Devleti'nde Tuz Üretimi ve Dağıtımı", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 3, Sayı 1, Erzurum 2004, s.23-28.

-KESKİN, Özkan, *Orman ve Maadin Nezaretinin Kuruluşu ve Faaliyetleri*, (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, yayınlanmamış doktora tezi), İstanbul 2005.

-BAYARTAN, Mehmet, "XIX. Yüzyılda Osmanlı Madenlerinin Coğrafi Dağılışı", *Osmanlı Bilimi Araştırmaları X-I*, 2008, s. 137-155.

-TURHAN, Kaan, Bergama'dan *Hasankeyf'e Madenler ve Emperyalizm*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul 2008.

-DEMİR, Özkan, "İkinci Dünya Savaşı'na Kadar Türkiye'de Madencilik Alanındaki Gelişmeler", *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 5, Sayı: 40, Şubat 2017, s. 478-490.

-AVŞAROĞLU, Nadir, *Anadolu Seyahatnamelerinde Madencilik*, Ankara 2018.

-KANBEROĞLU, Nesrin, “Osmanlı Devleti’nin Zımpara Madenleri Hakkında Bir Tetkik (1908-1918)”, *Journal of History Studies*, Cilt 10, Sayı 10, Aralık 2018, s. 185-205.

-ÜLKEKUL, Cevat, *Taş Kömürü Havzasında (İşletmelerinde) Bahriye Nezareti Yönetimi (1865-1908) ve Dilaver Paşa Nizamnamesi*, İstanbul, t.y. <https://docplayer.biz.tr/24570114-Tas-komuru-havzasinda-isletmelerinde-bahriye-nezareti-yonetimi-ve-dilaver-pasa-nizamnamesi.html>, [tarih yok, on-line erişim tarihi: 03.12.2018 ,10.37]

2-OSMANLI DEVLETİ’NDE MADENCİLİK POLİTİKALARI, MADEN HUKUKU VE ÇALIŞMA HAYATINDA MADEN İŞÇİLERİ KONUSUNDA YAPILMIŞ OLAN ÇALIŞMALAR (1942-2017)

Bu ana başlık altında maden işletme hukuku, madenlerle ilgili mevzuat, maden işletmeleri, madencilik politikaları, maden mülkiyeti ve işçi hareketleri ile ilgili olan çalışmalar bir araya getirilmiştir. Bu madde başlığı altında yayınlanmış olan toplam 58 çalışma; 16 kitap, 28 makale, 4 kitapta bölüm/ansiklopedi maddesi, 5 bildiri ve 5 tezden oluşmaktadır. Bu çalışma başlığı altında Neşet Çağatay, sayıca üç eserle alana katkıda bulunmuştur.

-ÇAĞATAY, Neşet, *Osmanlı Devleti’nde Maden İşletme Hukuku*, (AÜ. DTCF, Basılmamış Doktora Tezi), Ankara 1942.

-ÇAĞATAY, Neşet, "Osmanlı İmparatorluğunda Maden Hukuk ve İktisadiyatı Hakkında Vesikalar", *Tarih Vesikaları*, Cilt. II, S. 10 (1942), s. 275-283.

-ANIL, Mustafa Nuri-MEREY, Nejdet, *Türkiye’de Maden Mevzuatı I-II*, Tan Matbaası, İstanbul 1942.

-ÇAĞATAY, Neşet, “Osmanlı İmparatorluğu’nda Maden İşletme Hukuku”, *DTCF. Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1, 1943, s. 117-126.

-KUBALI, Hüseyin Nail, “Eski Mevzuatımız ve Maden Mülkiyeti”, *Ebu’l-ula Mardin’e Armağan*, İstanbul 1944, s.795-825.

-BALKAR, Kemal, “Türkiye’de Maden Mevzuatı” *Türk Ekonomisi*, Yıl 5, Sayı 45-47, Ankara 1947, s. 146-149.

-EYÜBOĞLU, Cemal R., “Hukuki ve Mali Bakımdan Türkiye Madenciliği”, *Türk Ekonomisi*, Yıl 5, Sayı 45-47, Ankara 1947, s.150-155.

-PEKCAN, Nahit Tahsin- AKIN, Mehmet, *Madenlerle İlgili Mevzuat*, Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.O. Yayını, Ankara 1949.

-ANHEGGER, Robert- İNALCIK, Halil, *Kânûnnâme-i Sultânî Ber Mûceb-i Örf-i Osmânî*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1956.

-GÜÇER, Lütfi, “XV-XVII. Asırlarda Osmanlı İmparatorluğunda Tuz İhisarı ve Tuzlaların İşletme Nizamı”, *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, Cilt 23, Sayı 1-2, 1963, s. 97-143.

-ZEYTİNOĞLU, Erol, *Az Gelişmiş Memleketlerin Kalkınmasında Yabancı Özel Sermaye Yatırımları ve Türkiye*, Aşkın Basımevi, İstanbul 1966.

-FINDIKGİL, Yavuz, *Maden Hukuku*, İstanbul Teknik Üniversitesi Matbaası, Gümüşsuyu, İstanbul 1966.

-ÖKÇÜN, Ahmet Gündüz, *XX. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Maden Üretiminde Türk, Azınlık ve Yabancı Payları*, Sevinç Matbaası, Ankara 1969.

-DURAN, Tülay, "Osmanlı İmparatorluğu'nda İmtiyazlar 1856-1922 Yılları Arasında Verilen Maden İmtiyazları", *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi*, Sayı 48, 1971, s. 21-25.

-ÇILADIR, Sina, *Zonguldak Havzasında İşçi Hareketlerinin Tarihi 1848-1940*, Yeraltı Maden-İş Yayınları, Ankara 1977.

-HACALOĞLU, Tuncay, *Yabancı Sermaye ve Türkiye'de Yabancı Sermaye Uygulaması*, (Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi, T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Teşvik ve Uygulama Başkanlığı), Ankara 1983.

-VARLIK, Bülent, "Osmanlı Devleti'nde Madenlerde Çalışma Koşulları", *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi*, İletişim Yayınları, 4. Cilt, İstanbul 1985, s. 917-922.

-KAYAOĞLU, İ. Gündoğ, "Maden İşçiliğinin Dünü, Bugünü ve Yarını", *Türkiye'de Sanatın Bugünü ve Yarını*, Ankara 1985, s. 439-444.

-AKTAN, Hamza, *İslam'da Madenlerin Hukuki Statüsü*, Atatürk Üniversitesi Basımevi, Erzurum 1986.

-ÖZÜTOPÇU, M. Ali, "Osmanlı Devleti'nde Maden İşletmeciliği", *Askeri Tarih Araştırmaları Dergisi*, Cilt 11, Sayı 20, 1986, s. 51-56.

-ARSLAN, Ali, "Osmanlı İmparatorluğu Maden Teşkilatında Serbestiyet Sistemi", *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi*, Sayı 43, Eylül 1988, s. 58-61.

-TOPRAK, Zafer, "Osmanlı'dan Cumhuriyet Türkiye'si'ne Sendikal Gelişmeler: İstanbul Umum Deniz ve Maden Kömürü Tahmil ve Tahliye Amele Cemiyeti", *Toplum ve Bilim*, sayı 40, Kış 1988, s. 141-153.

-KARTALKANAT, Ahmet, "Osmanlılarda Madencilikle İlgili Yasal Düzenlemeler ve Madencilik Politikası", *Jeoloji Mühendisliği Dergisi*, Sayı 36, Ankara 1990, s. 65-71.

-AKGÜNDÜZ, Ahmed, *Osmanlı Kanunnameleri ve Hukukî Tahlilleri*, Cilt 1, İstanbul 1990.

-KÜTÜKOĞLU, Mübahat, "Tanzimat Devrinde Yabancıların İktisadi Faaliyetleri", *150. Yılında Tanzimat*, Ankara 1992, s. 91-138.

-BALCI, Ercüment, *Osmanlı Maden Rejiminde Nizamnameler Dönemi ve İmtiyazlar*, (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 1994.

-TIZLAK, Fahrettin, "Osmanlı Maden İşletmeciliğinde Kanunnameden Nizamnameye Geçiş ve 1861 Tarihli Maden Nizamnamesi", *Türk Dünyası Araştırmaları*, Sayı 98, Ekim 1995, s. 75-91.

-TONBUL, Mehmet, *Türk Madencilik Sektöründe Yabancı Sermayenin Yeri ve Sonuçları*, TODAİE Yayınları, Ankara 1996.

-KARAKIŞLA, Yavuz Selim. "Osmanlı Sanayi İşçi Sınıfının Doğuşu 1839-1923", (Derleyen D. Quataert-E.J. Zürcher), *Osmanlı'dan Cumhuriyet Türkiye'sine İşçiler*, İletişim Yayınları, İstanbul 1998, s. 27-54.

-TUNCER, Kadir, (Yayına hazırlayan Yaşar Selçuk), *Tarihten Günümüze Zonguldak'ta İşçi Sınıfının Durumu*, İstanbul 1998.

-YORULMAZ, Şerife, "Türkiye'de Kömürün Keşfi ve Kömür İşletme İmtiyazları (1829-1937), Türkiye 11. Kömür Kongresi Bildiriler Kitabı, 10-12 Haziran 1998, Amasra/ Bartın, s. 283-298.

-TIZLAK, Fahrettin, "Maadin-i Hümayun Emanetinin Osmanlı İdarî Düzenindeki Yeri (1775-1867)", *XII.Türk Tarih Kongresi*, C-III, Ankara 1999, s. 925-939.

-QUATAERT, Donald ve DEMİREL, T., "Zonguldak Maden İşçilerinin Hayatı, 1870-1920: Başlangıç Niteliğinde Bazı Gözlemler", *Toplum ve Bilim*, S. 83, 2000, s. 80-91.

-GENCER, Ali İhsan, *Bahriye'de Yapılan Islahat Hareketleri ve Bahriye Nezareti'nin Kuruluşu (1789-1867)*, TTK Yayınları, Ankara, 2001.

-DURAN, Tülay, "Osmanlı İmparatorluğu'nda İmtiyazlar "Simli Kurşun Madeni İmtiyazları", *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi*, 2001, S. 50, s. 78-80.

-CİHAN, Ahmet, "Osmanlı Kanunnamelerinde Tuz ve Tuz Kültürü", *Kamu Hukuku Arşivi Dergisi*, Mart 2002, Cilt 5, Sayı 1, 1-5.

-KAZGAN, Haydar, "Duyunu Umumiye'nin Tütün ve Tuz Gelirlerini Ele Geçirmesi", *Finans Dünyası*, Mart 2002, Sayı 147, 85-88.

-KARAKOÇ, K., "Osmanlı'dan Günümüze Maden Mevzuatı ve Bor Madenciligi Özelleştirme ve Bor Politikaları Üzerine Düşünceler", *II. Uluslararası Bor Sempozyumu*, 23-25 Eylül 2004 Eskişehir, s. 17-30.

-KIRPIK, C., *Osmanlı Devleti'nde İşçiler ve İşçi Hareketleri: 1876-1914*, (Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış doktora tezi), Isparta, 2004.

-KAZGAN, Haydar, "İttihat ve Terraki İktidarında Madenler ve Yabancı Sermaye", *Finans Dünyası* Sayı 191, 2005, s. 106- 107.

-AVŞAROĞLU, N., *Türkiye Madencilik Sektöründe Yabancı Sermaye*, Ankara 2006.

-GÖKMEN, Ertan, "II. Abdülhamit Dönemi Osmanlı Maden İmtiyazları (1878-1899)," *Belleteri*, c.LXXI, Sayı 262, TTK Yayınları, Ankara 2007, s.969-996.

-KESKİN, Özkan, “Osmanlı Devleti’nde Yabancı Maden Mühendislerinin İstihdamı ve Osmanlı Madencilğine Hizmetleri”, *İstanbul Üniversitesi Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları Dergisi*, Sayı 11, 2007, s. 79-92.

-AYTEKİN, E. A., *Tarlalardan Ocaklara, Sefaletten Mücadeleye Zonguldak-Ereğli Kömür Havzası İşçileri, 1848-1922*, Yordam Yayıncılık, İstanbul 2007.

-TAMZOK, Nejat, “Osmanlı İmparatorluğu’nun Son Döneminden Çok Partili Döneme Madencilik Politikaları, 1861-1948”, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 63-4, 2008, s. 179-204.

-ÇELİK, Birten. “Ereğli Kömür Havzası’nda Bir Baskın ve Etkileri”, *Osmanlı’nın Peşinde Bir Yaşam: Suraiya Faroqhi’ye Armağan*, Ed. Onur Yıldırım, İmge Kitabevi, İstanbul 2008, s. 271-326.

-MUTAF, Abdülmecit, “Tanzimat Döneminde Osmanlı Maden İşletmeciliği Prosedürü”, *History Studies*, Cilt 2, Sayı 2, 2010, s. 295-303.

-BOZOĞLAN, M., *Ülkemizdeki Kömür Madencilğinde İş Sağlığı ve Güvenliği Mevzuatının Gelişimi: 1867-2010*, Korza Yayıncılık, Ankara 2010.

-KESKİN, Özkan, “Osmanlı Devleti’nde Maden Hukukunun Tekâmülü (1861-1906)”, *OTAM*, 29/Bahar, 2011, s.125-147.

-ALTUNBAY, Mustafa, “18. Yüzyılda Osmanlı’da İşçi Hareketleri: Sidre Kapsa Madeni Örneği”, 12th International Congress of Ottoman Social and Economic History (ICOSEH), 2011.

-ALLAHVERDİ, Reyhan Şahin- YILDIRIM, Yavuz Tansoy, “Türkiye’de Kurulan İlk Özel Maden Şirketleri: Özdemir Antimuan Madenleri Limited Şirketi Örneği ve Aile İşletmelerinde Sürdürebilirlik”, *Tarih Okulu Dergisi*, Eylül 2013, Yıl 6, Sayı XV, ss. 183-203.

-YILDIRIM, Filiz, “15-16. Yüzyıllarda Tuna Havzasında Tuzlalar ve Tuz Hukuku”, *Turkish Studies*, Volume 9/4, Spring 2014, p. 1169-1183.

-BİLGİN, Sabit, *Osmanlı Döneminde 1725-1920 Keban Madeni Eminleri ve Keban Kaymakamları*, Sabit Bilgin, Yayına Hazırlayan: Levent Bilgin, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İstanbul 2014.

-DENİZ, Taşkın ve ÖZDEMİR, Ünal, “Ekonomik Coğrafya Açısından Bir Araştırma: Zonguldak Maden Kömürü Havzasında Yabancı İşçiler”, *Nature Sciences*, Cilt 9, Sayı 4, 2014, s.1-20.

-AYDIN, Sevgi, *Türkiye’de Maden İşletmecilikte Karşılaşılan Hukuksal Sorunlar ve Değerlendirmeler*, (Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Fakültesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi), İzmir 2015.

-YÜKSEL, Hasan, “19. Yüzyıl Osmanlı Devleti Maden Ocakları’nda Çalışma Standartlarının Oluşturulması Girişimleri: Dilaver Paşa Nizamnamesi Örneği” *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt: 30, Sayı: 5, 2016, s. 989-1002.

-EKİN, Kasım, “1862 Tarihli Tuz Nizamnamesi ve Önemi”, *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Vol/Cilt:3, No/Sayı:7, 2016, s.2-30.

-KAŞTAN, Yüksel, “Osmanlı İmparatorluğu’nda Kömür Ocaklarının İşletilmesi (1839-1918)”, *Osmanlı Medeniyeti Araştırmaları Dergisi*, Cilt 2, Sayı 2, Ocak 2016, s. 1-26.

-YÜKSEL, Büşra, “Çalışma İlişkilerine Yönelik İlk Düzenleme: Dilaver Paşa Nizamnamesi ve Çalışma Hayatına Etkileri”, *İş ve Hayat*, Yıl 2017, Cilt 3, Sayı 6, s. 155-178.

3-EREĞLİ VE ZONGULDAK KÖMÜR MADENİ KONUSUNDA YAPILMIŞ ÇALIŞMALAR (1934-2013)

Bu madde başlığı altında yayınlanmış olan; 14 kitap, 7 makale, 3 bildiri ve 2 tezden oluşan toplam 26 çalışma tespit edilmiştir. Bu grupta, biri ortak makale olmak üzere 6 çalışma ile Ahmet Öğreten’in alana katkı sunduğu görülmektedir.

-ÇILADIR, Ahmet Naim, *Zonguldak Havzası: Uzun Mehmet’ten Bugüne Kadar*, Hüsnütabiat Matbaası, İstanbul 1934.

-ENVER, Sadreddin, *Zonguldak Kömür Havzamız*, Eti Bank Yayınları, Ankara 1941.

-İMER, Hüseyin Fehmi, *Ereğli Maden Kömürü Havzası Tarihçesi*, C.H.P. Zonguldak Halkevi Yayınları, Zonguldak 1944.

-ÖZEKEN, Ahmet Ali, *Ereğli Kömür Havzası Tarihi Üzerinde Bir Deneme 1848-1940*, Kenan Matbaası, İstanbul 1944.

-PATIJN, R. S. H., *Kuzey Anadolu Kömür Havzasının Zonguldak-Kozlu Sahası Jeolojisi*, Maden, Yüksek Maden Mühendisleri Cemiyetinin bir Neşriyatı, No: 2-21, 1953-1954, İstanbul 1954.

-ÖZALP, Namık, *Zonguldak ve Kömür Havzası*, Özülmez Özel İlkokulu Yayını, Zonguldak 1955.

-WAYLETT, W. J., “Zonguldak: Havzanın Geliştirilmesinde Enternasyonal Kooperasyonun Hikâyesi”, *Kömür Sempozyumu*, Aralık, Zonguldak 1961.

-ÇILADIR, Sina, *Zonguldak Havzası’nda Emperyalizm 1848-1940*, Aydınlik Yayınları, Ankara 1970.

-SAVAŞKAN, Bahri (Der.), *Zonguldak Maden Kömürü Havzası Tarihçesi 1829-1989*, Eğitim Daire Başkanlığı Yayını, No: 59, Zonguldak 1993.

-SARIKOYUNCU, A., “Emperyalizm ve Zonguldak Kömür Havzası”, *Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, Sayı 4, 1993, s. 309-329.

-TIZLAK, Fahrettin, *Osmanlı Döneminde Keban-Ergani Yöresinde Madencilik (1775-1850)*, TTK Yayınları, Ankara 1997.

-TIZLAK, Fahrettin, "Ereğli Kömür Madeni Nizamnamesi", *Belgeler*, Sayı 23, Türk Tarih Kurumu, Ankara 1999, s.123-142.

-TAK, İsa, *Osmanlı Döneminde Ereğli Kömür Madenleri*, (Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi), Erzurum 2001.

-TAK, İsa, "Osmanlı Döneminde Ereğli Kömür Madenleri'nde Faaliyet Gösteren Şirketler", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı 18, Erzurum 2001, s. 253-258.

-QUATAERT, Donald, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Madenciler ve Devlet: Zonguldak Kömür Havzası 1822-1920*, İstanbul 2006.

-ÇATMA, Erol, *Zonguldak Taşkömürü Havzası Tarihi: Birinci Kitap (1840-1865)*, Sistem Ofset Yayıncılık, Ankara 2006.

-ÖĞRETEN, Ahmet, "Ereğli Kömür Madeni Havzası'nda İlk Üretim", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı 31, Cilt 12, Erzurum 2006, s. 135-160.

-ÖĞRETEN, Ahmet "Ereğli Kömür Madeni Havzasında Kurulan İlk Şirket Ereğli Kömür Madeni Kumpanyası", *Zonguldak Kent Tarihi '05 Bienniali*, [13-18 Kasım 2005] Bildiriler Kitabı, Zonguldak 2006, s. 297-308.

-GENÇ, Hamdi, *Ereğli Kömür Madenleri (1840-1920)*, (Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul 2006.

-ÖĞRETEN Ahmet, KOCA Hüseyin Koca, *Zonguldak Kömür Havzasının Tarihi, Sosyal ve Ekonomik Gelişimi*, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Zonguldak 2007.

-ÖĞRETEN, Ahmet "Osmanlı Toplumunda Birlikte Yaşama Sanatına Bir Örnek: Ereğli Kömür Havzası", *Hoşgörü Toplumunda Ermeniler*, Erciyes Üniversitesi Yayını, Kayseri, 2007, s. 259-279.

-ÖĞRETEN, Ahmet, "Ereğli Kömür Havzasında Bahriye Nezareti Döneminde Madenler ve Madenciler (1865-1908)", *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 2007, Cilt 3, Sayı 5, s.139-178.

-AYOĞLU, F. N., *Zonguldak Kömür Havzasının Tarihsel Gelişimi 1829-1939*, Türk Tabipler Birliği Yayınları, Ankara 2008.

-YILDIRIM, Halil ve ÖĞRETEN, Ahmet, "1876-1908 Döneminde Ereğli Kömür Havzasında Uygulanan Madencilik Teşvikleri ve Sonuçları", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Volume 2/7 Spring 2009, s. 323-344.

-KARA, Murat, "Osmanlı Devleti'nin Son Döneminde Ereğli Kömür Havzası (1829-1920)", *History Studies International Journey of Turkey*, Volume 5, Issue 1, 2013, s. 223-250.

-KARAOĞUZ, D., *Karaelmas'ın İlk Madencileri*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, Gezegen Basım, İstanbul 2013.

4-MADENCİLİK KONUSUNDA YAPILMIŞ OLAN BÖLGESEL ÇALIŞMALAR (1938-2019)

Bu madde başlığı altında yayınlanmış olan; 9 kitap, 34 makale, 10 bildiri ve 6 tez olmak üzere toplam 58 çalışma bulunmaktadır. Bu ana başlığa Mustafa Altunbay 5 çalışma; Fahrettin Tızlak 3 çalışma ile katkıda bulunmuştur.

-KONYALI, İbrahim Hakkı, "Konya-Bozkır Madenleri", *Konya Dergisi*, S. 18-19, 1938, s. 1087-1089.

-KONYALI, İbrahim Hakkı, "Üçüncü Selim Zamanında Bozkır ve Bereketli Madenleri Bir İdarede Birleştirildi", *Konya Dergisi*, S. 22-23, 1938, s.1233-1235.

-SU, Kamil, *Balıkesir Madenleri*, İstanbul 1939.

-YAMAN, Talat Mümtaz, "Küre Bakır Madenine Dair Vesikalar", *Tarih Vesikaları*, Cilt. I, S. 4, 1941, s. 266-287.

-ÇAĞATAY, Neşet, "Sidre Kapsa Madenleri Hakkında İki Vesika", *Yıllık Araştırmalar Dergisi*, 1940-1941, Ankara Üniversitesi - Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi Yayınları, İstanbul 1944.

-BAYRAKTAROĞLU, Ş.-EMRE, Gültekin, "Balya Kurşun Madenleri Üzerinde Fransız Emperyalizmi-Balya'nın Sosyo-Ekonomik Yapısı ve Madenin Dünyü-Bugünü", *Ülke*, 9, 1979, ss. 146-167.

-İLGÜREL, Mücteba, "Zeytinburnu'nda Bir Demir Fabrikası", *Tarih Boyunca İstanbul Semineri*, 29 Mayıs-1 Haziran 1988, Bildirilerden Ayrı Basım, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul 1989.

-BOSTAN, İdris, "Osmanlı Topraklarında Petrolün Bulunuşu ve İskenderun'da İlk Petrol İşletme Çalışmaları", *Coğrafya Araştırmaları*, Cilt I, Sayı 2, Ankara 1990, s.129-135.

-KIRZIOĞLU, Fahrettin, "Osmanlı "Tapu Tahrir" ve "Mühimme" Defterlerinde Gümüşhane Bölgesi Türk Boy/Oymak Hatıraları ve Madenler Üzerine "Hükümler" den Örnekler", *Geçmişten Günümüzde Gümüşhane Sempozyumu*, (13-17 Haziran 1990), Ankara 1991.

-KIRZIOĞLU, M. Fahrettin, "Osmanlı Tapu Tahrir ve Mühimme Defterlerinde Gümüşhane Bölgesi Türk Boy/Oymak Hatıraları ve Madenler Üzerine Hükümlerden Örnekler," *Geçmişten Günümüze Gümüşhane Sempozyumu* (13-17 Haziran 1990), Ankara 1991, s. 69-77.

-SAYDAM, Abdullah, "Osmanlı Madenciligi ve XIX. Yüzyılın Ortalarında Trabzon'daki Maden Ocakları," *Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 6, Samsun 1991, s. 255-270.

-TIZLAK, Fahrettin, *Keban Ergani Yöresinde Madencilik (1780-1850)*, (Fırat Üniversitesi SBE, yayınlanmamış doktora tezi), Elâzığ 1991.

-YORULMAZ, Şerife, *Aydın Vilayetinde Madenler (1850-1908)*, (Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeler ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul 1994.

-TIZLAK, Fahrettin, "Osmanlı Devleti'nde Ham Bakır İşleme Merkezleri Olarak Tokat ve Diyarbakır", *Belleten*, S. 266, 1996, s. 643-659.

-TOZLU, Selahattin, "XIX. Yüzyılda Gümüşhane Madenleri", *Kültür Vadisi Gümüşhane*, Sayı 5, İstanbul 1996.

-TIZLAK, Fahrettin, *Osmanlı Döneminde, Keban-Ergani Yöresinde Madencilik (1775-1850)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1997.

-YÜKSEL, Hasan, *Osmanlı Döneminde Keban-Ergani Madenleri: 1776-1794 Tarihli Maden Emni Defteri*, Dilek Matbaası, Sivas 1997.

-ALTUNBAY, Mustafa, "XVIII. Yüzyılın İkinci Yarısında Gümüşhane ve Yöresinde Madencilik Faaliyetleri", *Trabzon Tarihi Sempozyumu*, Trabzon, 6-8 Kasım 1998, s.379-393.

-KAPTAN, Ergun, "Türkiye Madencilik Tarihine Ait Ergani Maden Buluntuları", *15. Arkeometri Sonuçları Toplantısı*, Ankara 1999, s. 33-47.

-SAİM, Savaş, "Osmanlı Döneminde Sivas'ta Tuz Üretimine Dair Bazı Bilgiler", *Osmanlı Araştırmaları*, XX, İstanbul 2000, s. 223-245.

-ALTUNBAY, Mustafa, "1780'de Merkeze Gönderilen Bir Belgeye Göre Gümüşhane Yöresi Madenlerinin Durumu ve Madencilerin Devletten Beklentileri", *Trabzon ve Çevresi Uluslararası Tarih- Dil-Edebiyat Sempozyumu*, Trabzon, 3-5 Mayıs 2001, Cilt 1, s. 279-288.

-BALCI, Ercüment, *19. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nde Maden İşletmeleri, (Bulgardağı Maden İşletmesi Örneği) 1825-1908*, (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi), 2001.

-KÖSE, Osman, "XIX. Yüzyılda Gümüşhane Madenleri", *Trabzon ve Çevresi Uluslararası Tarih-Dil-Edebiyat Sempozyumu*, (3-5 Mayıs 2001), C. I, Trabzon 2002, s.289-311.

-ALTUNBAY, Mustafa, "1780'de Merkeze Gönderilen Bir Belgeye Göre Gümüşhane Yöresi Madenlerinin Durumu ve Madencilerin Devletten Beklentileri", *Trabzon ve Çevresi, Uluslararası Tarih, Dil, Edebiyat Sempozyumu*, Trabzon 2002, s. 279-288.

-ERİM, Neşe, "Osmanlı Tüketim Malları Tarihine Bir Başlangıç:18. yüzyılda Erzurum Tuzlaları", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 21, 58, Erzurum 2002, s.1-12.

-EFE, Ayla, "Osmanlı Döneminde Eskişehir'de Çıkarılan Krom ve Magnezit Madeni Üzerine Bir Değerlendirme", *Kebikeç*, Sayı 15, 2003, s. 131-146.

-KARAMAN, Oktay, "XIX. Ve XX. Yüzyılda Giresun ile Çevresindeki Madenler ve Maden İşletmeciliği", *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt V, Sayı 1, 2003. s. 63-74.

-BEŞİRLİ, Mehmet, "Tokat Bakır Kalhanesinde Tasviye İşlemleri ve İstanbul'a Sevkiyatı (1793- 1840)", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, XIX/1, Temmuz 2004, s.9-39.

-BEŞİRLİ, Mehmet, "Tokat Bakır Kalhânesi'nin Yönetimi (1793-1853)", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 14, Sayı: 1, 2004, s. 229-258.

-KODAY, Saliha-KARAKUZULU, Zerrin-SEVİNDİ, Cemal, "Kağızman (Kars) Kayatuzu Tuzlası" *Atatürk Üniversitesi Doğu Coğrafya Dergisi*, Cilt 9, Sayı 12, s. 167-187.

-ALTUNBAY, Mustafa, "XVIII. Yüzyıl Boyunca Gümüşhane Madenlerinden Diğer Maden Ocaklarına İstihdam Amaçlı Teknik Eleman Nakli", *Karadeniz Tarihi Sempozyumu*, Trabzon, 25-26 Mayıs 2005, Cilt.1, s.285-293.

-KESKİN ŞİMŞEK, Yasemin, Balya Madenleri, (BAÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Balıkesir 2005.

-ALTUNBAY, Mustafa, "XVIII. Yüzyılda Espiye Madenleri", *Tarihi Kültürel Özellikleri ve Gelenekleriyle Espiye Sempozyumu*, Giresun, 24-24 Haziran 2006, s.97-130.

-PAMUK, Bilgehan, "XVII. Asırda Gümüşhane (Canca) Maden Mukaataasına Dair Bazı Bilgiler", *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı 30, Erzurum 2006, s. 167-184.

-ÜÇÜNCÜOĞLU A. Güngör; editörler Abdulcelil Kahveci, Mustafa Güğerçin, *Hititlerden Cumhuriyete Maden Yurdu Gümüşhane*, Yayın Yeri ok, 2008.

-SAYLAN, Kemal, "Ordu ve Giresun Yöresinde Madenler ve Maden İşletmeciliği (1860-1914)", *OTAM*, 25, Bahar 2009, 167-182.

-TERZİ, Arzu, *Bağdat ve Musul'da Abdülhamid'in Mirası Petrol ve Arazi*, Timaş Yayınları, İstanbul 2009.

-ARSLAN, "İsmail, Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Bir Maden Şehri: Balya (1839-1923)", *The Journal of Academic Social Science Studies*, Volume 3, Issue 2, 2010, s. 41-54.

-BAŞ, Yaşar, "Kiği Demir Madeni ve Humbarahanesi", *Journal of Turkish Studies*, Volume 6/4, Fall 2011.

-AYDIN, Meltem, "Osmanlı Dönemi'nde Kağızman Tuzlaları", *Geçmişten Geleceğe Her Yönüyle Kağızman Sempozyumu*, 24-26 Mayıs 2012, Kağızman, s. 1-9.

-EKİNCİ, İlhan, "Milas (Mesudiye) Bakır Madeni (1750-1816)", *Turkish Studies*, Volume 8/5 Spring, 2013, s. 243-259.

-ŞAFAKÇI, Hamit, *Bozkır'da Madencilik (1776-1839)*, (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi), Konya 2013.

-ÖZDEMİR, Ünal, "Madencilikğin Yerleşmeler Üzerindeki Etkilerine Bir Örnek: Amasra Taşkömürü İşletmeleri", *Doğu Coğrafya Dergisi*, Sayı 17, 2013, s. 291-308

-SAYLAN, Kemal, "Licese Maden Ocağı ve Asia Minor Mining Company'nin Licese'deki Faaliyetleri", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, Yıl 2014, Cilt 29, Sayı 2, s. 625-643.

-ÖZDAĞ, Abdullah, "Osmanlı Bakır İşletmeciliğinde Tokat Kalhanesi", *Journal of Turkish Studies*, Volume 9, Issue 7, 2014, s. 463-473.

-YILMAZÇELİK, İbrahim- ERDEM, Sevim, "Sultan II. Abdülhamit Döneminde Selanik Manastır, Selanik-İstanbul Demiryolları Güzergâhlarında İşletilen Madenler", *Journal of Turkish Studies*, Volume 9/1 Winter, Ankara 2014.

-BİLGİN, Sabit, (Yayına Hazırlayan: Levent Bilgin), *Osmanlı Döneminde 1725-1920 Keban Madeni Eminleri ve Keban Kaymakamları*, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İstanbul 2014.

-GÜVEN, Tamer, *Zonguldak Kozlu'da Kömür Madenciligi: İşletmecilik ve Çalışma Hayatı (1848-1921)*, Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak 2015.

-ŞAKUL, Kahraman, "Osmanlıların İlk Maden Kömürcülüğü Girişimi: Yedikumlar Kömür Madeni Mukataası", *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*, XVIII/I, 2016, s. 39-52.

-ARIKAN, Zeki, *Şap Ticaretinden Tuz Ticaretine Foça ve Mirası*, İzmir Akdeniz Akademisi Tarih Kitaplığı-2, İzmir 2016.

-KARAKOÇ, Fulya Düvenci, "19. Yüzyılda Tokat Bakırcılığının Sosyo Ekonomik Düzen İçindeki Konumu", *Ciepo* 22., 2016.

-ÖCAL, Yaşar, *Akdağ Maden-i Hümayunu İşletmesi Örneğinde Osmanlı'da Maden İşletmeleri (1796-1914)*, (Gaziosmanpaşa Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, yayınlanmamış doktora tezi), 2016.

-ÇETİN, Emrah, "Kurucaşile Kömür Madeni Ocağı ve İşletme İmtiyazı", *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl 10, Sayı 1, 2017, s.235-248.

-ŞAFAKÇI, Hamit, "Bozkır'da Madencilik Faaliyetleri", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 49, 2017, s. 134-148.

-ÜNAL, Ayhan Afşin "Osmanlı Belgelerine Göre Midilli Adası'nda Çıkarılan Yeraltı Kaynakları Üzerine Bir Değerlendirme (16. Yüzyıl)", *The Journal of Academic Social Science Studies*, Sayı 59, 2017, s. 501-510.

-KARDAŞ, Abdülaziz, *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Van'da Madencilik Çalışmaları (1900-1980)*, Gazi Kitabevi, Ankara 2017.

-ÖCAL, Yaşar, “Maden Nakliyatında Bir Güzergâh- İzmit İskelesi”, *Uluslararası Gazi Su İeyman Paşa ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu-III*, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Kocaeli 2017, s. 2417-2430.

-UZUN, Celalettin, “Osmanlı Döneminde Palu Çevresinde Çıkarılan Maden Kaynakları”, *Tarih Okulu Dergisi*, Ağustos 2018, Yıl 11, Sayı XXXV, s. 82-97.

-SARI GÜVEN, Melek, “19. Yüzyılda Amasra’da Madencilik Faaliyetleri ve İşletilemeyen Tekkeönü Maden Ocağı’nın İmtiyaz Süreci”, *Journal of History Studies*, Cilt 11, Sayı 1, Şubat 2019.

5-MTA VE DİĞER RESMÎ KURUMLARCA HAZIRLANMIŞ OLAN RAPORLAR VE ÇALIŞMALAR (1933-2009)

Bu madde başlığı altında yayınlanmış olan; 14 kitap, 5 makale, 1 bildiri, tespit edilmiştir. Toplam 20 çalışmada kitap diye belirtilenler kurumun hazırlanmış olduğu raporların kitapçık halinde basılmış nüshalarıdır. Bu sebeple, bazı nüshaların yayın yılı ve yayın yeri bilinmekle birlikte yazarı bilinmemektedir.

-Yazarı Yok, *Cumhuriyetin On Yılında Zonguldak ve Maden Kömürü Havzası*, Zonguldak Ticaret Odası, İstanbul 1933.

-SAVAŞKAN, B. (Yazı İşleri Müdürü), Maden, *Türk Maden Mühendisleri Cemiyeti Mecmuası*, No: 4, Zonguldak 1939.

-ACUN, Niyazi, *Toprakaltı Servetlerimiz*, Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü Çalışmaları, Sinan Basımevi, İstanbul 1947.

-ORAL, K., *Türkiye Demir Envanteri*, M.T.A. Enstitüsü Raporu, Ankara 1965.

-Yazarı Yok, *Metal Madenciliği Özel İhtisas Komisyonu Raporu (Kurşun – Çinko)*, D.P.T., Ankara 1966.

-Yazarı Yok, *Metal Madenciliği Özel İhtisas Komisyonu Raporu II. (Lületaşı)*, D.P.T., Ankara 1966.

-Yazarı Yok, *Türkiye Mermer Envanteri*, M.T.A. Enstitüsü Yayınları, No. 136, Ankara 1966.

-SHARSLESS, F. F., *Anadolu, Konya Cıva Madenleri*, M.T.A. Enstitüsü Raporu, Der. No. 542, Ankara 1966.

-KÜLÂHÇIOĞLU, G., OKAY, H., GÜRÜN, H., ve İLALAN, N., *Osmanlı İmparatorluğu Devrine Ait Olan ve Halen Başbakanlık Arşiv Genel Müdürlüğünde Bulunan Maden Kayıtlarının Tetkikine Dair Ön Tetkik*, M.T.A. Enstitüsü Raporu, Ankara 1967.

-Yazarı yok, *Maden Boraks*, TMMOB Maden Mühendisleri Odası Yayını, Ankara 1970.

-Yazarı yok, *Cumhuriyetin 50.Yılında Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu*, Türkiye Kömür İşletmeleri Yayını, Ankara 1973.

-ÇİLİNGİR, Yalçın, "Madencilüğümüzün Evrimine Toplu Bir Bakış", *TMMOB Maden Mühendisleri Odası Bilimsel ve Teknik Kongre*, Ankara 1975.

-Yazarı yok, *Türkiye'de Madencilüğün Tarihçesi ve MTA*, MTA Yayını, Ankara 1985.

-KAPTAN, Ergün, "Türkiye Madencilik Tarihine Ait Buluntular", *MTA Dergisi*, Sayı: 111, 1990, s. 175-186.

-KAPTAN, Ergün, "Türkiye Madencilik Tarihine Ait Buluntular", *MTA Dergisi*, S. 111, Ankara 1990, s. 175-186.

-GÖZLER, M. Ziya, "Osmanlılarda Maden İmtiyazları ve Batı Anadolu Madenlerinin Sömürülmesi", *MTA Doğal Kaynaklar ve Ekonomi Bülteni*, Cilt II, Sayı 3-4, Ankara 1993, s.1-5.

-GÖZLER M. Ziya, "Osmanlılarda Maden İmtiyazları ve Batı Anadolu Madenlerinin Sömürülmesi", *MTA Doğal Kaynaklar ve Ekonomi Bülteni*, c. II, sayı, 3-4, Ankara 1993, s. 1-5.

-ZAMAN, Ekrem Murat, *Zonguldak Kömür Havzasının İki Yüzyılı*, TMMOB Yayınları, Ankara 2004.

-YILMAZ, A. Osman- AVŞAROĞLU, Nadir, *Madencilik Tarihimiz*, TMMOB Maden Mühendisleri Odası Arşivi, Ankara 2005.

-VURAL, Alaaddin, *Anadolu Madencilğine İlk Adımlar*, MTA Genel Müdürlüğü, 2009.

SONUÇ

Sayfa sonunda verilmiş olan grafik Osmanlı Devleti'nde madenler, maden işletmeciliği ve madencilik konularında yayınlanmış olan çalışmaların yıllara göre dağılımını göstermektedir. 1930-1980 yılları arasında küçük iniş çıkışlarla devam eden konu ile ilgili araştırmaların 1980 yılından itibaren hızla yükseldiği görülmektedir. 1980 yılı itibariyle kitap, makale, kitapta bölüm, tez ve özellikle sempozyum bildirisi sayısında hızlı bir artış olmuştur. 2000'li yıllar itibariyle de madenlerle ilgili bölgesel çalışmaların arttığı, bu konuda 34 makale yazıldığı saptanmıştır.

Konu ile ilgili olarak alanda yapılmış olan ilk kapsamlı çalışma Ahmet Refik Altınay'ın İstanbul'da Devlet Matbaası tarafından 1931 yılında yayınlanmış olan *Osmanlı Devrinde Türkiye Madenleri 967-1200* adlı kitabıdır. Miladi takvime göre 1559-1786 yılları arasındaki dönemi kapsayan bu eser, belirtilen yıllardaki Anadolu ve Rumeli madenlerinin işletilmesi konusundaki Divanı Hümayun'a yazılan hükümleri içermektedir. 1930'lu yıllarda konuyla ilgili olarak yazılmış -yukarıda belirtilen kitap da dâhil olmak üzere- 7 kitap ve 2 makale çalışması mevcuttur. Makalelerin her ikisi de İbra-

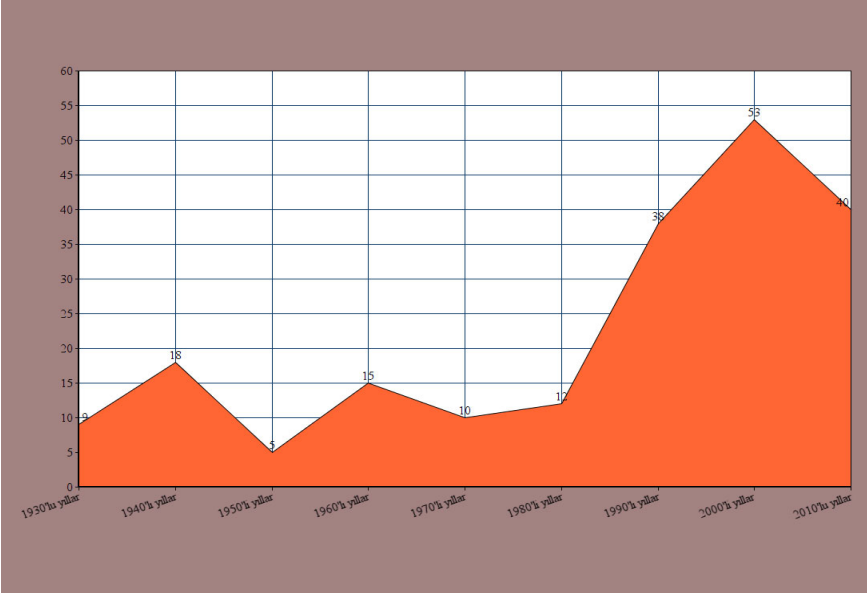

him Hakkı KONYALI'nın kaleminden çıkmıştır. Konu itibariyle Konya'daki Bozkır madenlerinden bahseden makalelerin ikisi de 3 sayfadan ibaret olup *Konya Dergisi'*nde yayınlanmıştır.

1940'lı yıllara geldiğinde kitap ve makale çalışmalarına ek olarak doktora tezi ve kitapta bölüm olarak da madencilik konusuna katkı yapıldığı görülmektedir. 7 kitap, 9 makale, 1 kitapta bölüm, 1 Doktora Tezi çalışmasıyla toplam 18 çalışma 1940'lı yıllar arasında üretilmiştir. Neşet ÇAĞATAY'a ait olan *Osmanlı Devleti'nde Maden İşletme Hukuku* adlı doktora tezi 1942 yılında Ankara Üniversitesi'ne sunulmuş; Hüseyin Nail KUBALI'ya ait olan "Eski Mevzuatımız ve Maden Mülkiyeti" adlı makale *Ebu'l-ula Mardin'e Armağan* adlı kitapta yayınlanmıştır.

1950'li yıllara ait konu ile ilgili olarak yazılmış 5 kitap çalışması tespit edilmiştir. 1960'lı yıllarda ilk kez konuyla ilgili olarak sunulmuş ve basılmış olan bir sempozyum bildirisi bulunmaktadır. 1961 yılında, *Kömür Sempozyumu* adıyla Zonguldak'ta gerçekleştirilen bu etkinlikte W. J. WAYLETT, "Zonguldak: Havzanın Geliştirilmesinde Enternasyonal Kooperasyonun Hikâyesi" adlı tebliği sunmuştur. Bundan başka bu yıllarda konuyla ilgili 9 kitap, 4 makale ve 1 kitapta bölüm çalışması vardır. 1970'li yıllarda üretilmiş olan 6 kitap ve 4 makale çalışması mevcuttur. 1980'li yıllarda ise 2 kitap, 4 makale, 3 kitapta bölüm, 2 bildiri ve 1 tez çalışması olmak üzere 13 eser meydana getirilmiştir.

1990'lı yıllar, konuyla ilgili yazılan çalışmaların diğer yıllara göre fazla olduğu bir dönemdir. 14 kitap, 11 makale, 2 kitapta bölüm, 6 sempozyum bildirisi ve 5 tez olmak üzere toplam 38 eser verilmiştir. 2000'li yıllara geldiğinde konu ile ilgili yapılan çalışma sayısında artma eğiliminin devam ettiği görülmektedir. Bu yıllarda, 13 kitap, 24 makale, 3 kitapta bölüm, 8 sempozyum çalışması 6 tez çalışması, ile toplam 54 eser üretilmiştir. 2010'lu yıllarda, 9 kitap, 26 makale, 3 sempozyum bildirisi, 3 tez çalışması olmak üzere toplam 41 çalışma yapılmıştır. 1930'lu yıllardan 2010'lu yıllara kadar ki dönemde konu ile ilgili olarak; 65 kitap, 89 makale, 10 kitapta bölüm/ansiklopedi maddesi, 22 bildiri ve 16 Yüksek Lisans/Uzmanlık/ Doktora tezi olmak üzere toplam 202 çalışma tespit edilerek bu eserlerin tam künyeleri verilmiştir.

Şekil 2- 10 yıllık periyotlarda konu ile ilgili yapılmış çalışmalarını gösteren grafik.

Bibliyografya çalışmaları, belirli bir konu üzerinde yapılmış olan çalışmaları sistematik bir düzenle tanımlamış ve düzenlemiş olan çalışmalardır. Yazma aşamasındaki bir araştırmacı için çok önemli bir materyal olan bu çalışmalar mevcut kaynaklara hızlı ulaşımı sağladığı gibi yazarın alanda yapılmış eserleri bir arada görmesi açısından da oldukça önemlidir. Bu bibliyografya makalesi de alanda yapılacak olan eserlere istatistiksel bir veri deposu sunarak katkı sağlayacak ve araştırmacının işini büyük ölçüde kolaylaştıracaktır.